

[Aksel Larsen.]

mer, at det havde 2 stemmer mere, end de konservative havde som — om jeg så må sige — den største rest. Hvis det kommunistiske parti i 1932 havde fået 3 stemmer mindre i hele landet, havde det kun fået 1 mandat, og de konservative havde fået et mandat mere.

Det var formodentlig et held, som kun sker i dansk politisk historie én gang. Det ville omtrent svare til, at man vandt den store gevinst i lotteriet og en tolvter i tipning på samme dag, men sådan var altså valgloven dengang. Jeg synes, at hvis man kunne få sådanne betingelser opfyldt, behøvede man ikke at forlange mere, og derfor har jeg undersøgt, om der var mulighed for at få tilslutning til at føre valglovens bestemmelser i den pågældende paragraf tilbage til formuleringen af 1920. Dette har alle andre partier imidlertid afvist, og så har jeg anset det for ganske overflødigt at belemlre folketinget med at stille et særligt ændringsforslag herom og har hellere villet arbejde for, at man i hvert fald fik lempet noget ved de nugældende spærreregler.

Dette er foreslået af et flertal, og det er ikke nogen stor lempelse. Dog må man ikke se bort fra, at hvis man går bort fra de hidtil krævede 60 000 stemmer og i stedet forlanger, at man skal have 2 pct. af alle afgivne stemmer, kommer man i hvert tilfælde indtil videre en halv snes tusinde stemmer ned. Hvis vi fortsætter med den regel i en årrække, vil 2 pct. af de afgivne stemmer naturligvis nok nærme sig de 60 000 stemmer, men det er i hvert tilfælde i øjeblikket en lempelse.

Formentlig er det en betydelig større lempelse i praksis, at det bestemmes, at hvis et parti i de to af de tre områder har stemmer nok til et kredsmandat i vedkommende område, kan det blive repræsenteret i folketinget ved at få del i tillægsmandaterne. Det vil betyde, at et parti, naturligvis under gunstige forhold, hvis dets stemmer er fordelt på den bedst mulige måde, kan komme ind i folketinget, når blot det har 40 000 stemmer.

Ved sidste valg kostede et kredsmandat i de jyske områder omkring 15 000 stemmer, på øerne omkring 20 000 stemmer og i Københavnsområdet ligeledes omkring

20 000 stemmer. Hvis vi altså tænkte os, at et parti i Jylland havde stemmer nok til et gennemsnitskredsmandat her og derpå i et af de to andre områder også havde stemmer nok til et gennemsnitskredsmandat her, hvis det havde det minimale antal stemmer i det tredje område, ville det formentlig med ca. 40 000 stemmer blive repræsenteret i folketinget med tre mandater. Det er en ikke ringe lempelse, og når jeg ikke har kunnet få hverken det princip, jeg ønsker, eller det, jeg i praksis ville erklære mig tilfreds med, støtter jeg i hvert fald forslaget om denne lempelse. Jeg tror ganske vist ikke, at den får så stor praktisk betydning, simpelt hen fordi jeg forudser, at der nok ikke bliver valg, før vi foretager en mere gennemgribende revision af valgloven, og det kan være, at vi når til yderligere lempelser ved denne revision. Alligevel er det dog af værdi, at man får den gennemført, og jeg anbefaler, at man stemmer for ændringsforslaget under B, nr. 1.

Hvad det videre arbejde med sagen angår, har der været talt om, at vi må frem til et helt andet valgssystem. Jeg er ikke blind for, at der kan tænkes et helt andet valgssystem end det, vi har. Jeg vil ikke på forhånd afvise tanken herom. Ved det nuværende valgssystem kan vi ganske vist opnå matematisk retfærdighed mellem partierne, men man har på den anden side så mange ulemper at slås med, at hvis man kan gennemføre forholdstalsvalgmåden på anden måde, tror jeg ikke jeg vil have noget imod det. Det kommer blot an på, hvordan man så former forslaget. Hvis man tænkte sig at indrette valget på en anden måde, således at man i praksis får en større og stærkere spærregel, end man har nu, tror jeg dog at mit parti vil melde fra. Men alt dette er endnu ikke undersøgt og overvejet, og vi må altså vente og se, til vi kommer til nærmere overvejelser og får de fornødne beregninger.

Foreløbig vil jeg anbefale, at man vedtager den foreslåede lempelse i spærreglerne, og så må vi indstille os på, at vi derefter skal gå videre med en omhyggelig gennemgang af hele valgloven for at få gennemført de absolut nødvendige og rimelige ændringer og for at få tid til at se på, om der kan indføres et andet og mere demokratisk valgssystem end det, vi har nu.